

De eerste en enige televisiebisschop W.M. BEKKERS

Geboren: 20 april 1908 in Sint Oedenrode. Redde: een slachthuispaard door het levenslang van haver te voorzien. Beschouwd als: de Nederlandse replica van paus Johannes XXIII....

HENK STRABBING 7 oktober 1998, 0:00

HIJ WAS, kort en goed, onze televisiebisschop. Die functie bestond vóór hem niet en daarna bleek hij onvervangbaar. KRO's Brandpunt had hem begin jaren zestig gevraagd voor een wekelijkse column, en die praatjes op de zaterdagavond maakten monseigneur Bekkers, bisschop van Den Bosch, tot de populairste prelaat in Nederland. Katholiek en protestant zaten voor de buis wanneer Bekkers in beeld kwam. Hij was mateloos populair, want hij sprak voor de gewone man, in begrijpelijke taal.

Bekkers zei soms hoogst opmerkelijke dingen. Zoals die keer, in maart 1963, toen hij zich boog over de geboorteregeling. Dat was door de zojuist uitgevonden pil een belangrijke kwestie geworden, waarmee het geloof niet zo snel weg wist. Bekkers verkondigde een voor de katholieke kerk hoogst opmerkelijke mening: mensen zijn, als het erop aan komt, slechts gebonden aan hun eigen geweten.

Het woord 'pil' had hij geen moment laten vallen, maar een huisarts herinnert zich: 'Ik had hartstikke de pest in, want hij kan wel praten, maar ik had de volgende dag een spreekkamer vol mensen zitten.'

De reacties waren tumultueus. De toespraak haalde alle grote buitenlandse persbureaus. Iedereen wilde de oorspronkelijke tekst lezen. Tot uit Nieuw-Zeeland kwamen er aanvragen in Den Bosch. Daar werden zelfs vertalingen gemaakt.

Maar bij de Nederlandse bisschoppen, toch al in het geniep jaloers op Bekkers' geliefdheid, viel het bar slecht. Zelfs kardinaal Alfrink, toch niet bang voor enige nieuwlichterij, meldde zich boos aan de telefoon in het bisschoppelijk paleis van Den Bosch. Bekkers, zo zou zijn secretaris veel later verklappen, reageerde furieus: 'Ja, ik weet ook wel dat al die andere bisschoppen mij op het stuk van wetenschap pakken en zakken. Maar op het stuk van ervaring heb ik ze wel iets te vertellen.' Hij meende dat hij voor de tv iets zeer pastoraals had gezegd en begreep niet waarom ze het hem zo op z'n brood gaven.

Hij vond het ook onbegrijpelijk omdat het voor hemzelf helemaal niet nieuw was. Want in 1958 had hij al eens in een kranteninterview gepraat over 'onze begeleiding als zielzorger van de gehuwden. Ik zeg met opzet begeleiding, niet leiding, want het huwelijk is een sacrament tussen man en vrouw.' Dat stond haaks op wat de katholieke geestelijken in die dagen nog stelselmatig praktizeerden met hun onverholen drang naar het maken van zoveel

mogelijk zieltjes. Maar Bekkers had in maart 1963 de macht van de televisie schromelijk onderschat.

De toen befaamde seksuoloog dr. Trimbos reageerde blij verrast: 'Deze rede van mgr. Bekkers doet een uitgesproken appèl op de volwassenheid van de gehuwde mens, op zijn gewetensvorming, op een vertrouwen hebben in eigen gewetensvol handelen, op de eigen verantwoordelijkheid.'

Maar pater prof. W. Duynstee foeterde: 'Als in de beleving van het geslachtelijke de wil tot overgave van zaad en eicel aan de ander ontbreekt, dan schiet de liefde in het meest essentiële tekort. Als de liefde huwelijksomgang bepaalt, zal deze liefde op de eerste en voornaamste plaats tot de uitsluiting van anti-conceptionele methoden van tegennatuurlijke aard moeten leiden.'

Bekkers beschouwde zichzelf niet als een intellectueel en gedroeg zich als een pastoor-in-het-groot. Als oudste zoon van een boerengezin met dertien kinderen kreeg hij van huis uit alles mee wat er aan problemen op het Brabantse platteland te weten viel. Na zijn priesterwijding in 1933 zou Bekkers zijn hele leven in Brabant blijven werken. Het is zelfs de vraag of hij zich op een andere plek zo had ontplooid als hij deed. In december 1956 werd hij - na nog geen jaar pastoor te zijn geweest - de jongste bisschop die Nederland ooit gekend heeft, als coadjutor (helper) van mgr. Mutsaerts. In 1960 volgde hij Mutsaerts op.

Tegen zijn eerste parochianen ('t Heike, Tilburg) had hij gezegd: 'Ik kom naar jullie luisteren. Als ik dat goed doe, mag ik vragen dat jullie ook naar mij luisteren.' Hij herhaalde dat bij zijn benoeming tot bisschop. Een paar jaar later: 'Ik wil het contact met de mensen niet verliezen. Daarom trap ik de bal af bij een voetbalwedstrijd, woon ik eindeloze vergaderingen bij, sla ik een uitnodiging alleen af als ik niet anders kan.'

De Brabanders noemden hem liefkozend 'd'n Bekker' en dat bleef zo tot zijn dood. Pontificaal gedoe lag hem niet. Mensen moesten zich welkom voelen in zijn spreekkamer en dus werd een firma opgebeld om eens wat koffiekopjes te demonstreren. Bekkers twijfelde geen moment en bestelde de allergrootste uit de verzameling.

In 1962 was hij het die op het Tweede Vaticaans Concilie (bijeengeroepen door de vernieuwende paus Johannes XXIII, bij wie Bekkers zich, dat spreekt, zeer op z'n gemak voelde) de eerste stukken karakteriseerde met 'Daar staat niets nieuws in.' Hij organiseerde in Rome gesprekken en die resulteerden weer in drietalige nota's met aanmerkingen op die conciliestukken. Die nota's werden, daar zag Bekkers op toe, bezorgd bij alle conciliegangers. De Vaticaanse curiekardinalen hadden gedacht er een aantal hamerstukken door te jagen, maar mede door die Bekkerse nota's duurde het concilie vier jaar.

Hij was een zeer publiek figuur en ijdel genoeg om daarvan te genieten. Alles over hem was nieuws; het zou tegenwoordig in de robbelbladen niet misstaan. Bekkers kocht een klein

boerenbedoeninkje in zijn geboorteplaats Sint Oedenrode - de kranten maakten er melding van.

Hij máákte desnoods nieuws. Wat te denken van dit berichtje in de Volkskrant van zomer 1962? De verslaggever merkt de bisschop op aan de finish van een Tour de France-etappe in Saint Malo en noteert opgetogen uit diens mond: 'Ik zag zojuist de auto van de Volkskrant, maar de inzittenden waren op dat moment aan het werk. Juist nu ik een briefje achter de ruitenwisser wilde zetten, ontmoeten we elkaar.'

Afscheid van zijn televisiepubliek nam Bekkers in de befaamde stoel van Mies Bouwman, al kon niemand dat nog weten, hijzelf allerminst. Enige tijd later constateerde men een ongeneeslijk hersentumor, mogelijk een laat gevolg van een zwaar auto-ongeluk uit 1942. Bekkers huilde als een kind toen hem de onomkeerbaarheid van zijn ziekteproces duidelijk werd en hij, zoals de artsen hadden voorspeld, ongenadig werd getroffen in wat hemzelf het dierbaarst was geweest: zijn stem, zijn geheugen, zijn sprankelende geest. Daarna was er berusting en uiteindelijk de totale, ontluisterende hulpeloosheid.

De Volkskrant kopte het nieuws van zijn dood met: 'Nederland rouwt om mgr. Bekkers', en vroeg zich in een commentaar af: 'Kan Nederland zonder monseigneur Bekkers?'

De praktijk wees uit van niet. Na Bekkers' dood werden de bisschopsbenoemingen allengs conservatiever en controversiëler.

Henk Strabbing

Dit is de 52ste aflevering van een serie over honderd belangrijke Nederlanders van deze eeuw. De volgorde is chronologisch (op basis van geboortedatum). Onder het kopje Gepasseerd staan de namen van tijdgenoten die de tophonderd niet hebben bereikt